

Кулешов Сергій
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
sergius.kul7@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5879-8105>

ПОРІВНЯННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

***Summary.** The article analyses the content of English language coursebooks for tourism professionals to highlight their advantages and disadvantages. It is noted that the tools of teaching English for Specific Purposes can be used in the professional foreign language learning process at universities, but their use requires careful improvement and modification. A series of teaching aids, coursebooks and manuals for teaching English for tourism students is analysed.*

***Key words:** English for Specific Purposes, coursebooks, specialist, tourism industry, foreign language learning.*

В ХХІ сторіччі туристична галузь має великий економічний потенціал, а для деяких країн вона грає роль одного з основних утворювачів державного бюджету. Туристична галузь в Україні має потужні можливості для розвитку, тому підготовка фахівців з туризму та міжнародного туризму, які добре володіють англійською мовою, набирає все більшої актуальності. Тому професійна підготовка фахівців туристичної галузі неодмінно має включати високоякісну іншомовну підготовку.

Питання іншомовної підготовки фахівців різних спеціальностей досліджували Зайцева Н. [6], Симоненко С. [4], Тітова О. [9], Кривонос І. [7] та інші.

Задля підвищення якості освітнього процесу та оновлення змісту навчально-методичного комплексу дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» спеціальності «Туризм» було проведено аналіз підручників з англійської мови, які найбільш відповідають вимогам використання в закладах вищої освіти або викликають інтерес з боку методики.

Аналіз проводився за кількома критеріями: змістовна цінність для туристичної галузі, наявність відповідних вправ та додаткових матеріалів для якісної професійної підготовки, а також наявність комплексу завдань для самостійної роботи.

«Tourism 1 Student's Book» видавництва Oxford University Press є комплексом з англійської мови для студентів туристичних спеціальностей, складається з 3 рівнів. Підручник першого рівня «Tourism 1 (Provision)» охоплює теми ті галузі туризму, які пов'язані зі створенням, просуванням та продажем типових туристичних продуктів, таких як перельоти та туристичні відпустки. Другий рівень «Tourism 2 (Encounters)» надає можливість студентам опрацювати корисну лексику англійської мови, необхідну їм для особистого контакту з туристами та відпочиваючими. Третій рівень «Tourism 3 (Management)» містить матеріал, необхідний для обговорення та роботи з проблемами туризму на базовому управлінському рівні. Кожен із цих підручників розвиває словниковий запас, мову та мовленнєві навички, необхідні студентам для ефективного спілкування із замовниками та колегами, працюючи в адміністративній чи управлінській ролі. В кінці кожного підрозділу надається список ключових слів основного вокабуляру. Проектна робота в підручниках представлена у вигляді додаткових завдань або заходів в мережі Інтернет. Авторами цієї підручник рекомендується студентам, які ще не працюють в туристичній галузі, мають рівень володіння англійською мовою від «pre-intermediate» до «upper-intermediate», яким потрібно буде використовувати англійську мову в робочих ситуаціях. Усі підручники містять додаткові факти, цифри, цитати та спеціалізовану термінологію. До підручника кожного рівня додається книга ресурсів для вчителя, де містяться додаткові заходи та тести, а також інформація про галузі для кожного підрозділу та галузеві поради для підтримки викладачів, які не є експертами [5].

Підручники з трирівневої серії «English for International Tourism» видавництва Pearson призначені для задоволення англомовних потреб студентів туристичних спеціальностей та професіоналів, що вже працюють у туристичній галузі. Для наочності використовуються фотографії з всесвітньовідомих путівників «Eyewitness Travel Guides» Дорлінг Кіндерслі. Кожний підручник містить десять тематичних розділів і розділи повторення та узагальнення, де

кожен розділ поділено на 4 підрозділи, спрямованих на вивчення граматики (grammar lesson), лексики (vocabulary lesson), формування професійних навичок (professional skills lesson) та ситуативну роботу (case study). В деяких розділах четвертий підрозділ містить гру туристичної спрямованості.

Підрозділ «grammar lesson» містить ключові аспекти граматики, які подаються в прикладах та вправах з тем туристичного спрямування. Для додаткової практики існує довідковий розділ з граматики на останніх сторінках підручника. Підрозділ «professional skills lesson» надає можливість студентам практикувати професійні міжособистісні та ділові навички, які є необхідною вимогою для роботи в галузі туризму, наприклад, спілкування з клієнтом, обробка запитів та задоволення потреб клієнтів, підготовка екскурсії або презентації тощо. Підрозділ з ситуативної роботи містить завдання з тематичних досліджень в туристичній галузі, з реалістичних проблем туризму або ситуацій з подальшим пошуком рішень. Вони використовують форму групової роботи, спонукаючи студентів до обговорення питань, формування, висловлювання та доведення власної думки та сумісних дій в команді через англомовне спілкування. Задля самостійної роботи є робочі зошити у двох версіях (з відповідями для самостійної роботи та без для роботи на уроках) та матеріали на DVD-диску. Великою перевагою курсу «English for International Tourism» видавництва Pearson є широка методична підтримка вчителя. Для підтримки викладачів створено сайт, де розміщені усі основні та додаткові матеріали, електронні копії підручників, аудіо та відео файли, тести. Методичні рекомендації представлені в книзі для вчителя та складаються з двох блоків: перший блок включає відповіді на завдання, довідкову інформацію про місця, людей та професійну практику, згадані у підручнику; другий блок включає ресурси для двадцяти додаткових занять, тематично розділених по два заняття на один розділ та поради до їх використання на занятті [2].

Підручник «Career Paths: Tourism», на думку авторів, призначено для професіоналів та учнів професійно-технічних шкіл та коледжів, щоб допомогти

їм розвинути мовні та мовленнєві навички, необхідні для досягнення успіху в професійній робочій ситуації [1]. Підручник складається з 3 частин по 15 уроків в кожній. Характерною властивістю підручників серії «Career Paths – ESP English for Specific Purposes» є те, що кожен з розділів відповідає рівню володіння іноземною мовою: перший розділ відповідає рівню А1, другий рівню А2, третій рівню В1. Кожен урок має вправи на обговорення, читання, опрацювання нової лексики та аудіювання. В кінці кожної з 3 частин є словник зі словами та словосполученнями, помітками про частину мови, злічувальність, номер уроку, в якому використано, та реченням-прикладом використання.

Посібник «Flash on English for Tourism», на думку авторів, позиціонується як підручник для студентів, які навчаються для розвитку кар'єри в індустрії туризму. Підручник складається з 11 розділів з вправами, де основний наголос робиться на розвитку словникового запасу, практичних навичок у реалістичних контекстах та проведення дискусій [3].

На даний момент на кафедрі іноземних мов Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного використовуються підручники трирівневої серії «English for International Tourism» видавництва Pearson. На її основі створено дистанційні курси з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для I-III курсів спеціальності «Туризм» на освітньому порталі університету [8]. За думкою викладачів кафедри кожен підручник має свої переваги та недоліки.

Згідно відгуків підручники серії «English for International Tourism» мають наступні переваги:

- підручники та книга для вчителя добре опрацьовані з точки зору інформативності матеріалу – крім географії, є факти з історії, культури, мистецтва, в свою чергу, це позитивно впливає на розширення світогляду;
- аудіо та відео матеріали тривалістю 3-4 хвилини відразу привчають студентів працювати з помірними обсягами інформації. Набір фраз в діалогах відображає широку ситуативну варіативність, включаючи опрацювання

різноманітних рішень задля їх подолання. Окремою перевагою аудіо компонента для підготовки фахівців з туризму відзначають наявність акцентів, проблем з вимовою, сторонніх шумів;

– реалістичний контент: будь-яка організація, авіакомпанія, фестиваль, готель існують в реальному житті або існували раніше (крім «case study» - розділів та імен діючих осіб) – це надавало змогу викладачу зі студентами використовувати офіційні сайти установ в Інтернеті, порівнювати статистику і дані з підручника з інформацією 2021 року;

– добре підібрані зображення з гарною якістю, добре спланований макет сторінок, висока якість паперу і друку.

Також мають місце й недоліки:

– інформація з висвітлення деяких тем станом на 2021 рік є морально застарілою;

– в лексиці підручників зустрічаються терміни з галузі економічних спеціальностей без пояснень для викладача-філолога, що вимагає додаткового часу на пошук варіанту відповідного тлумачення та достовірного перекладу в інших інформаційних джерелах;

– підручники мають малу кількість фразеологізмів без пояснень, що також вимагає додаткового часу для пошуку пояснень щодо їх змісту;

– немає практичних рекомендацій щодо спілкування з жителями конкретної країни.

За результатами аналізу підручників з англійської мови, які найбільш відповідають вимогам використання в закладах вищої освіти або викликають інтерес з боку методики, можна зробити наступні висновки: на сьогодні до уваги доступні помірно збалансовані навчально-методичні комплекси з англійської мови для фахівців туристичної галузі, але й вони, в свою чергу, вимагають додаткових дій з боку викладачів – адаптація матеріалу до українських реалій, пошук достовірних тлумачень та відповідних варіантів перекладу. Також мають місце використання фрагментів з різних підручників в одному проміжку часу

освітнього процесу. Слід зазначити, що внаслідок впливу Covid-пандемії на освітній процес та, як результат, різкого масштабного переходу на дистанційне навчання з'явилися додаткові вимоги до навчально-методичних комплексів усіх рангів. Вони втілюються у наявності вже готових блоків для самостійної та дистанційної освіти або можливостей адаптації поданого в комплексах матеріалу до переробки з метою використання у дистанційних курсах та під час занять засобами Інтернет-зв'язку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Career Paths: Tourism. URL: <https://www.careerpaths-esp.com/tourism>.
2. English for International Tourism. URL: <https://www.pearson.com/english/catalogue/business-english/english-international-tourism.html>.
3. Flash on English for Tourism. URL: <https://www.elionline.com/eng/book-details?2549/free&2549/free>.
4. Symonenko S., Osadchyi V. Peculiarities of English Language Training for Electrical Engineering Students at Ukrainian Universities. 2019 IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES). IEEE, 2019. P.394-397. DOI: 10.1109/MEES.2019.8896541.
5. Tourism. URL: https://elt.oup.com/catalogue/items/global/business_esp/oxford_english_for_careers/tourism/?cc=us&selLanguage=en&mode=hub.
6. Зайцева Н.В. Візуалізація як невід'ємний аспект навчання студентів немовних спеціальностей англійської мови. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Мелітополь. 2019. Вип. 22 (1). С. 126-132.
7. Кривонос І.А. Використання інтернет-ресурсів в процесі навчання англійської мови на слух студентів технічних спеціальностей немовного ВНЗ. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*. Мелітополь. 2018. С.173-178.
8. Освітній портал Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. URL: <http://op.tsatu.edu.ua>.
9. Тітова О.А. Особливості іншомовної підготовки інженера для агропромислового виробництва. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків. 2014. Вип. 42-43. С. 116-121.